

ProHabitat

Planowane działania ochronne

III spotkanie w ramach przygotowania Planu Zadań Ochronnych
obszaru Natura 2000 Dolina Pisy PLH 200023

Andrzej Kamocki

ProHabitat/Politechnika Białostocka

Wojewódzki Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej
w Białymstoku

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W BIAŁYMSTOKU

Turośl, 25 sierpnia 2014 r.

Ocena stanu siedlisk przyrodniczych w Dolinie Pisy

siedlisko	kod	liczba stanowisk
Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi	2330	2
Starorzecza i drobne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i>	3150	10
Rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników	3260	10
Zalewane muliste brzegi rzek	3270	11
Suche wrzosowiska (<i>Calluno-Genistion</i> , <i>Pohlio-Callunion</i> , <i>Calluno-Arctostaphylion</i>)	4030	8
Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (<i>Koelerion glaucae</i>)	6120	3
Niżowe murawy bliźniczkowe	6230	12

Ocena stanu siedlisk przyrodniczych w Dolinie Pisy c.d.

siedlisko	kod	liczba stanowisk poddanych ocenie
Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	6410	42
Ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>)	6430	9
Łąki selernicowe (<i>Cnidion dubii</i>)	6440	10
Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	6510	15
Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	91E0	6

Identyfikacja zagrożeń przedmiotów ochrony obszaru Dolina Pisy

siedlisko	Istniejące zagrożenia
Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	Intensywne koszenie lub intensyfikacja (A03.01), Intensywny wypas bydła (A04.01.01) Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) (K02.01), Zmiana sposobu uprawy (A.02), Problematiczne gatunki rodzime (I02)
Łąki selernicowe (<i>Cnidion dubii</i>)	Intensywne koszenie lub intensyfikacja (A03.01), Zaniechanie, brak koszenia (A03.03) Intensywny wypas bydła (A04.01.01) Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) (K02.01),

Identyfikacja zagrożeń przedmiotów ochrony obszaru Dolina Pisy

siedlisko	Istniejące zagrożenia
Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	Intensywne koszenie lub intensyfikacja (A03.01), Intensywny wypas bydła (A04.01.01)
Niżowe murawy bliźniczkowe	Intensywne koszenie lub intensyfikacja (A03.01), Intensywny wypas bydła (A04.01.01) Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu (A04.03), Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) (K02.01), Zmiana sposobu uprawy (A.02) Zabudowa rozproszona (E01.03)

Identyfikacja zagrożeń przedmiotów ochrony obszaru Dolina Pisy

siedlisko	Istniejące zagrożenia
Suche wrzosowiska (<i>Calluno-Genistion</i> , <i>Pohlio-Callunion</i> , <i>Calluno-Arctostaphylion</i>)	Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) (K02.01), Problematiczne gatunki rodzime (I02), Intensywne koszenie lub intensyfikacja (A03.01)
Cieptolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (<i>Koelerion glaucae</i>)	Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) (K02.01), Zmiana sposobu uprawy (A.02), Pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych (obiektów rekreacyjnych) (E03.01)
Wydmy z murawami napiaskowymi	Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) (K02.01) Wydobywanie piasku i żwiru (C01.01)

Identyfikacja zagrożeń przedmiotów ochrony obszaru Dolina Pisy

siedlisko	Istniejące zagrożenia
Zalewane muliste brzegi rzek	Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) (K02.01), Nierodzące gatunki zaborcze (I01), Problematiczne gatunki rodzime (I02)
Ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>)	Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) (K02.01), Nierodzące gatunki zaborcze (I01), Problematiczne gatunki rodzime (I02)

Cele działań ochronnych przewidziane dla przedmiotów ochrony obszaru Dolina Pisy

siedlisko	cel działań
Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	Utrzymanie powierzchni siedliska i poprawa jego stanu przez ekstensyfikację użytkowania (koszenia i wypasu). Przeciwdziałanie sukcesji wtórnej, w szczególności ekspansji traw: trzęślicy modrej i trzcinnika piaskowego oraz gatunków drzewiastych.
Łąki selernicowe (<i>Cnidion dubii</i>)	Utrzymanie powierzchni siedliska i poprawa jego stanu przez ekstensyfikację użytkowania (koszenia i wypasu).

Cele działań ochronnych przewidziane dla przedmiotów ochrony obszaru Dolina Pisy

siedlisko	cel działań
Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	Utrzymanie powierzchni siedliska i poprawa jego stanu przez ekstensyfikację użytkowania (koszenia i wypasu).
Niżowe murawy bliźniczkowe	Utrzymanie powierzchni siedliska i poprawa jego stanu przez przeciwdziałanie sukcesji wtórnej, w szczególności przez przywrócenie ekstensywnego użytkowania pastwiskowego lub/i kośnego, eliminację ekspansywnych gatunków zielnych i drzewiastych.

Cele działań ochronnych przewidziane dla przedmiotów ochrony obszaru Dolina Pisy

siedlisko	cel działań
Suche wrzosowiska (<i>Calluno-Genistion</i> , <i>Pohlio-Callunion</i> , <i>Calluno-Arctostaphyllion</i>)	Utrzymanie powierzchni siedliska i poprawa jego stanu przez przeciwdziałanie sukcesji wtórnej (eliminację i niedopuszczanie do nadmiernego zwarcia drzew i krzewów, głównie sosny).
Cieptolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (<i>Koelerion glaucae</i>)	Utrzymanie powierzchni siedliska i poprawa jego stanu przez przeciwdziałanie sukcesji wtórnej (eliminację i niedopuszczanie do nadmiernego zwarcia drzew i krzewów, głównie sosny).
Wydmy z murawami napiaskowymi	Utrzymanie powierzchni siedliska i poprawa jego stanu przez przeciwdziałanie sukcesji wtórnej.

Cele działań ochronnych przewidziane dla przedmiotów ochrony obszaru Dolina Pisy

siedlisko	cel działań
Zalewane muliste brzegi rzek	Poprawa i utrzymanie właściwego stanu siedliska.
Ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>)	Utrzymanie niezmnieszonej powierzchni siedliska w niepogorszonym stanie przez przeciwdziałanie ekspansji obcych gatunków inwazyjnych, w szczególności kolczurki klapowanej

Działania ochronne przewidziane dla przedmiotów ochrony obszaru Dolina Pisy

siedlisko	działania
Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	<p><u>Działania obligatoryjne:</u> Utrzymywać jako trwałe użytki zielone.</p> <p><u>Działania fakultatywne:</u> Wykaszać w terminie 15.09–30.10, przy wysokości koszenia 10–15 cm, 50% każdego z wydzieł siedliskowych w danym roku (przy czym w każdym roku powinno to dotyczyć innej powierzchni). Dopuszczalne jest pozostawienie bez zabiegu całego wydzienia na 1–2 lata. Pozyskaną biomasę usunąć poza obręb wydzieł siedliskowych.</p> <p><u>Ochrona czynna:</u> Usuwać drzewa i krzewy, w szczególności brzozę i osikę; nie dopuszczać do rozwoju odrośli, ani zwiększania się zadrzewienia powyżej 0,2; pozyskaną biomasę usuwać poza siedlisko; kosić zgodnie z zaleceniami dla tego typu łąk (5 płatów)</p>

Wojewódzki Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej
w Białymstoku

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W BIAŁYMSTOKU

Płat łąki trzęślicowej ze stanowiskiem kosańca syberyjskiego i mieczyka dachówkowatego wytypowany do ochrony czynnej

Gladiolus imbricatus
Mieczyk dachówkowaty

Iris sibirica
Kosaciec syberyjski

Łąki trzęślicowe w dolinie Pisy (okolice Pupek) w sierpniu 2014r

Działania ochronne przewidziane dla przedmiotów ochrony obszaru Dolina Pisy

siedlisko	działania
Łąki selernicowe (<i>Cnidion dubii</i>)	<p><u>Działania obligatoryjne:</u> Utrzymywać jako trwałe użytki zielone.</p> <p><u>Działania fakultatywne:</u> Wykaszać w terminie 15.09–30.10, przy wysokości koszenia 10–15cm, 50% każdego z wydziełów siedliskowych w danym roku (przy czym w każdym roku powinno to dotyczyć innej powierzchni). Dopuszczalne jest pozostawienie bez zabiegu całego wydziału na 1–2 lata. Pozyskaną biomasę usunąć poza obręb wydziełów siedliskowych.</p>

Łąka selernicowa z selernicą żyłkowaną, siedlisko które obligatoryjnie należy utrzymać jako trwały użytek zielony

Działania ochronne przewidziane dla przedmiotów ochrony obszaru Dolina Pisy

siedlisko	działania
<p>Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)</p>	<p><u>Działania obligatoryjne:</u> Utrzymywać jako trwałe użytki zielone.</p> <p><u>Działania fakultatywne:</u> Koszenie co roku od 15.VI do 30.IX, nie więcej niż dwa pokosy; obowiązek pozostawienia 5-10% działki rolnej nieskoszonej w ciągu roku, przy czym powinien to być fragment co roku inny; wysokość koszenia 5-15 cm; technika koszenia w sposób nieniszczący struktury roślinności i gleby, zakaz koszenia okrężnego od zewnątrz do wewnątrz działki; usunięcie lub złożenie w stogi ściętej biomasy w terminie nie dłuższym niż 2 tygodnie. Wypas: 21.VII-15.X, dopuszcza się kontrolowany wypas wolny lub kwaterowy przy obsadzie do 1 DJP/ha i obciążeniu pastwiska do 5 t/ha (10DJP/ha). Dopuszczalne nawożenie azotem do 60 kg/ha/rok.</p>

Wojewódzki Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej
w Białymstoku

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W BIAŁYMSTOKU

łąka świeża, siedlisko które obligatoryjnie należy utrzymać jako trwały
użytek zielony

Działania ochronne przewidziane dla przedmiotów ochrony obszaru Dolina Pisy

siedlisko	działania
Niżowe murawy bliźniczkowe	<p><u>Działania obligatoryjne:</u> Utrzymywać jako trwałe użytki zielone.</p> <p><u>Działania fakultatywne:</u> Prowadzić użytkowanie pastwiskowe lub kośno-pastwiskowe, przy obsadzie zwierząt 0,4–0,6 DJP, co odpowiada 4–6 sztuk owiec, 0,4–0,6 sztuk krów lub 0,33–0,5 sztuk koni/ha/rok (maksymalne obciążenie 5 DJP). Wypas prowadzić nie dłużej niż do 15X. W razie niemożności utrzymywania wypasu – użytkować kośnie. Kosić w takim przypadku raz w roku, w terminie 15.07–30.09, przy wysokości koszenia 10–15 cm.</p>

ProHabitat

Murawa bliźniczkowa, siedlisko które należy umiarkowanie wypasać

Działania ochronne przewidziane dla przedmiotów ochrony obszaru Dolina Pisy

siedlisko	działania
Suche wrzosowiska (<i>Calluno-Genistion</i> , <i>Pohlio-Callunion</i> , <i>Calluno-Arctostaphyllion</i>)	<p><u>Działania obligatoryjne:</u> Utrzymywać w postaci otwartych zbiorowisk.</p> <p><u>Ochrona czynna:</u> Usuwać drzewa i krzewy, w szczególności sosnę, brzozę i czeremchę amerykańską; nie dopuszczać do rozwoju odrośli, ani zwiększania się zadrzewienia powyżej 0,2; pozyskaną biomasę usuwać poza siedlisko (3 płaty)</p>
Cieptolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (<i>Koelerion glaucae</i>)	<p><u>Działania obligatoryjne:</u> Utrzymywać w postaci otwartych zbiorowisk.</p>
Wydmy z murawami napiaskowymi	<p><u>Działania obligatoryjne:</u> Utrzymywać w postaci otwartych zbiorowisk.</p>

Siedlisko 4030 Suche wrzosowiska – nowy przedmiot ochrony w ostoi
Dolina Pisy wymaga zabiegów ochrony czynnej – usuwania nalotu drzew

Murawa napiaskowa, siedlisko które należy umiarkowanie wypasać

ProHabitat

Działania ochronne przewidziane dla przedmiotów ochrony obszaru Dolina Pisy

siedlisko	działania
Zalewane muliste brzegi rzek	Utrzymywać użytkowanie brzegów rzeki, związane z rolnictwem (np. przepędzanie i pojenie zwierząt)
Ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>)	Usuwać inwazyjne gatunki obce, w szczególności: klona jesionolistnego, niecierpka gruczołowatego.

Wojewódzki Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej
w Białymstoku

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W BIAŁYMSTOKU

Ocena znaczenia obszaru dla siedlisk przyrodniczych

Siedlisko	Reprezenta- tywność	Powierzchnia względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
Starorzecza i drobne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z (<i>Nympheion</i>)	A	C	B	C
Rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników	A	C	A	A
Zalewane muliste brzegi rzek	A	C	A	A
Ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>)	A	C	B	B
Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	A	C	A	A
Łąki selernicowe (<i>Cnidion dubii</i>)	B	C	B	B
Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	B	C	B	B

Ocena znaczenia obszaru dla siedlisk przyrodniczych c.d.

Siedlisko	Reprezenta- tywność	Powierzchnia względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
Niżowe murawy bliźniczkowe	B	C	B	B
Suche wrzosowiska (<i>Calluno-Genistion</i> , <i>Pohlio-Callunion</i> , <i>Calluno-Arctostaphylion</i>)	C	C	B	C
Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (<i>Koelerion glaucae</i>)	C	C	B	C
Wydmy z murawami napiaskowymi	B	C	B	C
Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	B	C	C	C

Kierunki działań ochronnych (PZO)

- **utrzymanie ogólnej powierzchni siedlisk Natura 2000 oraz stanowisk gatunków roślin**
- **przywrócenie** jak największej powierzchni siedlisk **do stanu właściwego** przez odtworzenie odpowiedniej struktury i funkcji, w szczególności charakterystycznego składu gatunkowego łąk i muraw w wyniku właściwego, ekstensywnego ich użytkowania; **lub utrzymanie siedlisk w stanie niepogorszonym**

Dziękuję za uwagę

Wojewódzki Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej
w Białymstoku

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W BIAŁYMSTOKU